

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

11 noiembrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 – Informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare – Articolul 9 alineatul (1) litera (l) – Declarație nutrițională – Articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf – Calculul valorii energetice și al cantităților de nutrienți – Posibilitatea de a furniza aceste informații pentru produsul alimentar după ce a fost preparat – Condiții – Articolul 33 alineatul (2) al doilea paragraf – Exprimarea per porție sau per unitate de consum”

În cauza C-388/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), prin decizia din 23 iulie 2020, primită de Curte la 14 august 2020, în procedura

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband eV**

împotriva

Dr. August Oetker Nahrungsmittel KG,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul J. Passer (raportor), președintele Camerei a șaptea îndeplinind funcția de președinte al Camerei a opta, și domnii F. Biltgen și N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul A. Rantos,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV, de P. Wassermann, Rechtsanwalt;
- pentru Dr. August Oetker Nahrungsmittel KG, de C. Konnertz-Häußler, Rechtsanwältin;

* Limba de procedură: germana.

– pentru Comisia Europeană, de C. Hödlmayr și B. Rous Demiri, în calitate de agenți,
după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 2 septembrie 2021,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 31 alineatul (3) al doilea paragraf, precum și a articolului 33 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei (JO 2011, L 304, p. 18).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (Uniunea Federală a Organizațiilor și a Asociațiilor de Consumatori, Germania) (denumită în continuare „BVV”), pe de o parte, și Dr. August Oetker Nahrungsmittel KG (denumită în continuare „Dr. Oetker”), pe de altă parte, în legătură cu o cerere prin care se solicită obligarea acestei societăți să pună în conformitate cu cerințele Regulamentului nr. 1169/2011 etichetarea nutrițională care figurează pe fața anterioară a unui ambalaj de müsli.

Cadrul juridic

- 3 Considerentele (35), (37) și (41) ale Regulamentului nr. 1169/2011 au următorul cuprins:
„(35) Pentru a facilita compararea produselor cu ambalaje de dimensiuni diferite, se impune reținerea cerinței ca declarația nutrițională obligatorie să facă referire la cantitatea de 100 g sau 100 ml și, dacă este cazul, să se permită introducerea de declarații suplimentare pentru alte porții. Prin urmare, în cazul în care produsul alimentar respectiv este preambalat și se pot identifica porții separate sau unități de consum, ar trebui să se permită introducerea unei declarații nutriționale per porție sau per unitate de consum, pe lângă informațiile per cantitate de 100 g sau 100 ml. În plus, pentru a furniza indicații comparabile legate de porții sau unități de consum, Comisia ar trebui împuternicită să adopte norme privind prezentarea declarației nutriționale per porție sau per unitate de consum pentru categorii specifice de produse alimentare.
[...]
(37) Deoarece unul dintre obiectivele urmărite de prezentul regulament constă în punerea la dispoziția consumatorului final a unei baze pentru ca acesta să facă alegeri în cunoștință de cauză, este important să se asigure, în acest scop, înțelegerea cu ușurință a informațiilor furnizate pe etichetă de către consumatorul final. [...]

[...]

(41) Pentru a atrage consumatorul de rând [a se citi «pentru a atrage atenția consumatorului mediu»] și pentru a servi scopului informativ pentru care a fost introdusă și dat fiind nivelul actual de cunoștințe privind alimentația, informațiile nutriționale prezentate ar trebui să fie simple și ușor de înțeles. Plasarea informațiilor nutriționale parțial în câmpul vizual principal, cunoscut sub denumirea de «partea frontală a ambalajului», și parțial pe altă parte a ambalajului, cum ar fi pe «partea posterioară a ambalajului», ar putea crea confuzii pentru consumatori. Prin urmare, declarația nutrițională ar trebui să figureze în același câmp vizual. În plus, cu titlu voluntar, cele mai importante elemente ale informațiilor nutriționale pot fi repetate în câmpul vizual principal pentru a ajuta consumatorii să observe cu ușurință informațiile nutriționale esențiale în momentul achiziționării produselor alimentare. Alegerea liberă privind informațiile care pot fi repetate ar putea crea confuzii pentru consumatori. Prin urmare, este necesar să se clarifice care sunt informațiile care pot fi repetate.”

4 Articolul 9 din acest regulament, intitulat „Lista mențiunilor obligatorii”, prevede la alineatul (1):

„În conformitate cu articolele 10-35 și sub rezerva excepțiilor prevăzute în prezentul capitol, este obligatorie menționarea următoarelor informații.

[...]

(l) o declarație nutrițională.”

5 Articolul 30 din regulamentul menționat, intitulat „Conținut”, prevede:

„(1) Declarația nutrițională obligatorie cuprinde următoarele informații:

(a) valoarea energetică și

(b) cantitatea de grăsimi, acizi grași saturați, glucide, zaharuri, proteine și sare.

[...]

(3) În cazul în care etichetarea produselor alimentare preambalate prevede declarația nutrițională obligatorie menționată la alineatul (1), următoarele informații referitoare la produsele alimentare pot fi repetate pe etichetă:

(a) valoarea energetică sau

(b) valoarea energetică și cantitățile de grăsimi, de acizi grași saturați, de zaharuri și de sare.

(4) Prin derogare de la articolul 36 alineatul (1), în cazul în care etichetarea produselor menționate la articolul 16 alineatul (4) prevede o declarație nutrițională, conținutul declarației poate fi limitat numai la valoarea energetică.

(5) Fără a aduce atingere articolului 44 și prin derogare de la articolul 36 alineatul (1), în cazul în care etichetarea produselor menționate la articolul 44 alineatul (1) prevede o declarație nutrițională, conținutul declarației poate fi limitat numai la:

(a) valoarea energetică sau

(b) valoarea energetică și cantitățile de grăsimi, de acizi grași saturați, de zaharuri și de sare.

[...]”

- 6 Articolul 31 din același regulament, intitulat „Calcularea”, prevede la alineatul (3):

„Valoarea energetică și cantitățile de nutrienți menționate la articolul 30 alineatele (1)-(5) se referă la produsele alimentare astfel cum sunt vândute.

După caz, se pot furniza informații cu privire la produsul alimentar după preparare, cu condiția să fie oferite instrucțiuni de preparare suficient de detaliate, iar informațiile să se refere la produsul alimentar gata pentru consum.”

- 7 Articolul 32 din Regulamentul nr. 1169/2011, intitulat „Exprimarea per 100 g sau per 100 ml”, prevede la alineatul (2):

„Valoarea energetică și cantitatea de nutrienți menționate la articolul 30 alineatele (1)-(5) se exprimă per 100 g sau per 100 ml.”

- 8 Articolul 33 din acest regulament, intitulat „Exprimarea per porție sau per unitate de consum”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) În următoarele cazuri, valoarea energetică și cantitățile de nutrienți menționate la articolul 30 alineatele (1)-(5) pot fi exprimate per porție și/sau per unitate de consum ușor identificabilă (identificabile) de către consumator, cu condiția marcării pe etichetă a cantității corespunzătoare porției sau a unității de consum utilizate și cu condiția să fie precizat numărul de porții sau de unități conținute în ambalaj:

- (a) în plus față de forma de exprimare la 100 g sau la 100 ml menționată la articolul 32 alineatul (2);
- (b) în plus față de forma de exprimare per 100 g sau per 100 ml menționată la articolul 32 alineatul (3) privind cantitățile de vitamine și minerale;
- (c) în plus sau în loc de forma de exprimare la 100 g sau la 100 ml menționată la articolul 32 alineatul (4).

(2) Prin derogare de la articolul 32 alineatul (2), în cazurile menționate la articolul 30 alineatul (3) litera (b), cantitatea de nutrienți și/sau procentul din consumul de referință stabilit(e) în partea B din anexa XIII pot fi exprimate numai per porție sau numai per unitate de consum.

Atunci când cantitatea de nutrienți este exprimată numai per porție sau numai per unitate de consum, în conformitate cu primul paragraf, valoarea energetică se exprimă per 100 g sau per 100 ml și în funcție de porție sau unitatea de consum.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 9 Dr. Oetker este o întreprindere germană din sectorul alimentar care produce și comercializează müsli sub denumirea „Dr. Oetker Vitalis Knuspermüsli Schoko + keks” (müsli crocant cu ciocolată și biscuiți). Ambalajul acestui produs este constituit dintr-o cutie din carton de formă paralelipipedică.
- 10 Acest ambalaj cuprinde următoarele declarații nutriționale:
 - pe partea laterală a ambalajului (partea îngustă a cutiei din carton), sub titlul „Informații nutriționale”, sunt marcate indicațiile cu privire la valoarea energetică și la cantitățile de grăsimi, de acizi grași saturați, de glucide, de zaharuri, de proteine și de sare, care se referă, pe de o parte, la 100 g de produs astfel cum este vândut și, pe de altă parte, la o porție de 40 g de müsli preparat cu 60 ml de lapte cu un conținut de grăsimi de 1,5 %;
 - pe fața ambalajului (câmpul vizual principal al cutiei din carton) sunt repetate indicațiile cu privire la valoarea energetică și la cantitățile de grăsimi, de acizi grași saturați, de zaharuri și de sare, care se referă numai la porția de produs după preparare.
- 11 BVV a pus în întârziere Dr. Oetker pentru a se conforma, în ceea ce privește publicitatea produsului menționat la punctele 9 și 10 din prezenta hotărâre, normelor referitoare la declarația nutrițională prevăzute de Regulamentul nr. 1169/2011. Astfel, potrivit BVV, Dr. Oetker ar fi încălcat articolul 33 din acest regulament coroborat cu articolele 30 și 32 din acesta, pentru motivul că, pe fața aparentă a ambalajului acestui produs, valoarea energetică era indicată nu prin porția din produs astfel cum a fost vândut, ci numai prin porția produsului după preparare.
- 12 Întrucât această punere în întârziere a rămas fără efect, BVV a introdus o acțiune la Landgericht Bielefeld (Tribunalul Regional din Bielefeld, Germania), care a admis-o prin hotărârea din 8 august 2018. Întrucât Dr. Oetker a declarat apel, Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm, Germania), prin hotărârea din 13 iunie 2019, a anulat hotărârea respectivă și a respins acțiunea formulată de BVV.
- 13 BVV a formulat recurs la Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), instanța de trimitere, împotriva hotărârii pronunțate de Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm).
- 14 Potrivit instanței de trimitere, soluționarea acestui recurs depinde în special de aspectul dacă articolul 31 alineatul (3) și articolul 33 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretate în sensul că, într-un caz precum cel în discuție în litigiul principal, se interzice să se menționeze pe fața ambalajului, în scopuri promoționale, informații nutriționale per porție de produs alimentar după preparare, fără a indica și valoarea energetică per 100 g din acest produs alimentar, astfel cum este vândut.
- 15 În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
 - „1) Articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie să fie interpretat în sensul că această dispoziție se aplică numai produselor alimentare pentru care este necesară prepararea și al căror mod de preparare este predeterminat?

- 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare: expresia «per 100 g» menționată la articolul 33 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011 desemnează doar 100 de grame de produs astfel cum este vândut sau – cel puțin de asemenea – 100 de grame de produs alimentar preparat?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 16 Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție se aplică numai produselor alimentare care, pentru a fi consumate, necesită o preparare și pentru care modul de preparare este predeterminat.
- 17 În speță, produsul în discuție în litigiul principal poate fi preparat în diferite moduri, și anume în special prin adăugarea de lapte, de iaurt, de brânză albă, de suc de fructe, de fructe, de gemuri sau de miere. Acesta poate fi consumat de asemenea fără nicio preparare.
- 18 Prin urmare, Curtea este chemată să declare dacă, atunci când există diferite moduri de preparare a unui produs alimentar, declarațiile nutriționale care sunt repetate în mod voluntar pe fața ambalajului acestui produs se pot limita la unul dintre aceste moduri de preparare.
- 19 Potrivit articolului 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011, „după caz”, se pot furniza informații cu privire la „produsul alimentar după preparare”, în loc să fie furnizate informații cu privire la produsul alimentar „astfel cum este vândut”, „cu condiția să fie oferite instrucțiuni de preparare suficient de detaliate, iar informațiile să se refere la produsul alimentar gata pentru consum”.
- 20 Interpretarea acestei dispoziții, care nu conține nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul său de aplicare, trebuie stabilită ținând seama nu numai de termenii acesteia, ci și de contextul prevederii și de obiectivul urmărit de reglementarea în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2020, AFMB și alții, C-610/18, EU:C:2020:565, punctul 50).
- 21 Astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 45, 49 și 50 din concluzii, interpretările literală și contextuală nu sunt decisive în ceea ce privește aspectul dacă articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011 vizează numai produsele alimentare al căror unic mod de preparare este predeterminat sau și produsele alimentare care pot fi preparate în diferite moduri, în special prin intermediul unor ingrediente variate care se adaugă la aceste produse. Într-adevăr, pe lângă faptul că modul de redactare a acestei dispoziții nu furnizează niciun element care să permită să se dea un răspuns clar și neechivoc la această problemă, Regulamentul nr. 1169/2011 nu conține nicio dispoziție referitoare la calculul și la prezentarea declarațiilor nutriționale care trebuie să figureze pe fața unui ambalaj.
- 22 Prin urmare, numai în lumina interpretării teleologice pot fi găsite elemente de răspuns în ceea ce privește, printre altele, sensul care trebuie dat expresiei „dacă este cazul”, care figurează la articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011.

- 23 În ceea ce privește obiectivul urmărit de articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011, acesta trebuie apreciat atât în raport cu finalitatea acestei dispoziții, cât și cu obiectivele reglementării în cauză, care îl includ, astfel cum a arătat deja Curtea, pe cel care constă în asigurarea unui înalt nivel de protecție a consumatorilor în domeniul informațiilor referitoare la produsele alimentare, luând în considerare diferențele acestora de percepție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 octombrie 2020, *Groupe Lactalis*, C-485/18, EU:C:2020:763, punctul 43 și jurisprudența citată).
- 24 Astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 52 din concluzii, reiese din considerentele (35) și (41) ale Regulamentului nr. 1169/2011 că articolul 31 din acest regulament are ca obiectiv facilitarea comparării produselor alimentare și informarea consumatorilor.
- 25 Astfel, potrivit considerentului (35), dispozițiile referitoare la declarația nutrițională de 100 g sau 100 ml au ca obiectiv „facilitarea comparării produselor prezentate în ambalaje de dimensiuni diferite”. Acest considerent precizează de asemenea că „declarațiile suplimentare pentru alte porții” sunt permise, „pe lângă [declarația] per cantitate de 100 g sau 100 ml”, „dacă este cazul”, „în cazul în care produsul alimentar respectiv este preambalat și se pot identifica porții separate sau unități de consum”.
- 26 În ceea ce privește considerentul (41), acesta prevede că informațiile nutriționale prezentate trebuie „să fie simple și ușor de înțeles pentru a atrage consumatorul de rând [a se citi «pentru a atrage atenția consumatorului mediu»] și a servi scopului informativ”. Din acest considerent reiese de asemenea că, „cu titlu voluntar, cele mai importante elemente ale informațiilor nutriționale pot fi repetate în câmpul vizual principal pentru a ajuta consumatorii să observe cu ușurință informațiile nutriționale esențiale în momentul achiziționării produselor alimentare”.
- 27 Din aceste elemente reiese că, în cazul în care, precum în speță, un produs alimentar poate fi preparat în diferite moduri, informațiile referitoare la valoarea energetică și la cantitățile de nutrienți ai produsului alimentar după ce acesta este preparat în conformitate cu sugestia producătorului nu permit comparația cu produsele corespunzătoare ale altor producători, deoarece calculul valorii energetice și al cantităților de nutrienți ai unui produs care poate fi preparat în diferite moduri este, prin definiție, incert, întrucât variază în mod necesar în funcție de modul de preparare.
- 28 Lipsa comparabilității nu poate fi remediată nici prin faptul că valorile unei porții sunt indicate în altă parte pe ambalaj, cu valorile pe 100 g ale produsului astfel cum este vândut. După cum a arătat Curtea în Hotărârea din 4 iunie 2015, *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände* (C-195/14, EU:C:2015:361, punctele 38-40), împrejurarea că lista ingredientelor figurează pe ambalajul produsului în discuție nu permite, *per se*, excluderea posibilității ca etichetarea acestui produs și modalitățile potrivit cărora este realizată aceasta să fie de natură să inducă cumpărătorul în eroare. Prin analogie, informațiile izolate care figurează pe fața anterioară a ambalajului nu permit compararea produselor, iar declarațiile suplimentare care figurează în altă parte pe ambalaj cu cantități de referință diferite sunt pur și simplu susceptibile să dezorienteze și mai mult consumatorul în ceea ce privește comparabilitatea cu alte produse.
- 29 Această interpretare este, pe de altă parte, confirmată de considerentul (37) al Regulamentului nr. 1169/2011, potrivit căruia trebuie să se procedeze astfel încât consumatorul final să înțeleagă cu ușurință informațiile care figurează pe etichetă pentru a-i pune la dispoziție o bază pentru ca acesta să decidă în cunoștință de cauză.

- 30 Prin urmare, produsele alimentare care pot fi preparate în diferite moduri trebuie excluse din domeniul de aplicare al articolului 33 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011.
- 31 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie să fie interpretat în sensul că această dispoziție se aplică numai produselor alimentare pentru care este necesară prepararea și modul de preparare este predeterminat.

Cu privire la a doua întrebare

- 32 Ținând seama de răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la cea de a doua întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 33 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 31 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei trebuie să fie interpretat în sensul că această dispoziție se aplică numai produselor alimentare pentru care este necesară prepararea, iar modul de preparare este predeterminat.

Semnături